

Sygn. akt III RC 672/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu, Wydział III Rodzinny i Nieletnich

w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Lubińska

Protokolant : sekr. sąd. Agnieszka Meirowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2016 roku w G.

w sprawie ***z powództwa C. S.***

przeciwko K. S.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

I. uchyła obowiązek alimentacyjny powoda C. S. wobec pozwanej K. S. – ustalony ostatnio w kwocie 350,00 zł (trzysta pięćdziesiąt złotych) miesięcznie wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22 marca 2011 roku w sprawie I C 2121/10 – z dniem 21 marca 2016 roku;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. nie obciąża pozwanej kosztami procesu.

Sygn. akt III RC 672/15

UZASADNIENIE

C. S. wniósł do Sądu Rejonowego w Grudziądzu pozew przeciwko K. S. o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. Domagał się także obciążenia pozwanej kosztami postępowania.

Powództwo uzasadnił tym, że w chwili orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Toruniu alimentów od niego na rzecz K. S. w kwocie 350 zł miesięcznie otrzymywał on rentę strukturalną w kwocie 1.847,00 zł. W chwili obecnej otrzymuje emeryturę w wysokości 1.014,00 zł, a więc jego dochody są zbliżone do tych jakie uzyskuje pozwana.

W odpowiedzi na pozew K. S. wniosła o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami postępowania. W uzasadnieniu podała, że jej małżeństwo z pozwanym zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu w sprawie sygn IC 2121/10 z winy powoda. Sąd Okręgowy zasądził na jej rzecz alimenty od C. S. w wysokości 350 zł miesięcznie. Pozwana wskazała, że orzeczenie rozwodu spowodowało dla niej istotne pogorszenie sytuacji materialnej. Obecnie jej sytuacja jeszcze uległa pogorszeniu ze względu na jej stan zdrowia i przejście dwóch udarów mózgu i zawału serca. Podała że choruje również na hiperlipidemię, nadciśnienie tętnicze i chorobę tarczycy, co wiąże się z zażywaniem leków, na które wydaje około 100 zł miesięcznie oraz z koniecznością przestrzegania diety. Jej dochody to renta z KRUS w wysokości 900,97 zł oraz alimenty od powoda. Mieszka sama w dwupokojowym mieszkaniu o powierzchni 37,8 m². Ponośzone przez nią opłaty to: czynsz w wysokości 173,85 zł, fundusz remontowy – 64,26 zł, energia elektryczna około 100 zł co dwa miesiące, telewizja kablowa – 12 zł, telefon – 45 zł, gaz – około 50 zł co dwa miesiące. Dodatkowo ponosi wydatki w postaci opłaty za użytkowanie wieczyste – 36 zł rocznie, podatek od nieruchomości – 22 zł rocznie, ubezpieczenie mieszkania – 90 zł rocznie. Z uwagi na jej schorzenia musi spożywać więcej owoców, warzyw i chudego

mięsa, co wiąże się ze zwiększonymi wydatkami na żywność. Pozwana wskazała, że powód oprócz emerytury utrzymuje się z prac dorywczych. Wskazała także, że nie mieszka on sam, ale żyje w konkubinacie z osobą pracującą w Niemczech.

Sąd ustalił, co następuje:

C. S. i K. S. pozostawali w związku małżeńskim od 13 lipca 1968 r. Z małżeństwa mają troje pełnoletnich dzieci. Małżeństwo to zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22 marca 2011 r. wydanym w sprawie sygn. I C 2121/10, z winy C. S.. Wyrokiem tym zostały zasądzone alimenty od powoda na rzecz pozwanej w kwocie 350 zł miesięcznie, w miejsce alimentów w kwocie 250 zł miesięcznie zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 24 października 2007 r. w sprawie o separację sygn. I C 703/07.

(okoliczności bezsporne,

dowód:

- wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22 marca 2011 r. – k. 34 akt S.O. w T. sygn. I C 2121/10)

W 2011 r. C. S. miał 63 lata, utrzymywał się z renty w wysokości około 1.400,00 zł netto, miał oszczędności w kwocie 10.000,00 zł, posiadał ziemię o powierzchni 3,040 m² położoną w J., którą oddał w użytkowanie, był właścicielem samochodu marki M. rocznik 1996.

K. S. w 2011 r. miała 62 lata, utrzymywała się z renty chorobowej w kwocie 756 zł.

(okoliczności bezsporne,

dowód:

- uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22 marca 2011 r. – k. 43-46 akt S.O. w T. sygn. I C 2121/10)

Strony sprzedały za kwotę 170.000,00 zł wspólną nieruchomość położoną w J., zabudowaną budynkiem mieszkalnym i podzieliły się po równo kwotą uzyskaną ze sprzedaży.

Obecnie C. S. ma 68 lat. Od 1 lipca 2015 r. otrzymuje emeryturę w wysokości 1.014,47 zł. Nie uzyskuje dodatkowych dochodów. Jego stan zdrowia nie pozwala mu na wykonywanie prac dorywczych.

Powód z kwoty 85.000,00 zł uzyskanej z podziału majątku wspólnego zbudował drewniany dom na terenie ogrodów działkowych za kwotę około 75.000 zł, w którym mieszka sam. Resztę pieniędzy odłożył. Posiada oszczędności w kwocie około 6.000-7.000 zł. Nie posiada żadnych innych nieruchomości. Nadal jest właścicielem samochodu marki M. rocznik 1996. Jego miesięczne wydatki to: opłata za korzystanie z działki w ogrodach działkowych - 22 zł, prąd – około 105 zł, Internet – 60 zł, telefon – 40 zł, ogrzewanie (drewno do kominka) – 150 zł średnio miesięcznie. Na leki wydaje około 120 zł miesięcznie.

(okoliczności bezsporne,

dowód:

- decyzja o przyznaniu emerytury rolniczej – k. 4;

- zeznania powoda C. S. – minuta 03:45-15:35 nagrania z rozprawy z dnia 15 stycznia 2016 r., minuta 12:10-25:00 nagrania z rozprawy z dnia 11 marca 2016 r.)

K. S. ma 67 lat. Otrzymuje rentę rolniczą z KRUS w kwocie 900,79 zł miesięcznie. Mieszka sama w dwupokojowym mieszkaniu o powierzchni 37,8 m², które nabyła z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości wspólnej za kwotę 80.000 zł. Ponoszone przez nią opłaty to: czynsz w wysokości 173,85 zł, fundusz remontowy – 64,26 zł, energia

elektryczna około 100 zł co dwa miesiące, telewizja kablowa – 12 zł, telefon – 45 zł, gaz – około 50 zł co dwa miesiące. Dodatkowo ponosi wydatki w postaci opłaty za użytkowanie wieczyste – 36 zł rocznie, podatek od nieruchomości – 22 zł rocznie, ubezpieczenie mieszkania – 90 zł rocznie. Na leki wydaje około 110-120 zł miesięcznie.

(okoliczności bezsporne,

dowód:

- decyzja o wysokości renty rolniczej – k. 17;

- zeznania pozwanej K. S. – minuta 15:35-19:37 nagrania z rozprawy z dnia 15 stycznia 2016 r., minuta 25:51-35:00 nagrania z rozprawy z dnia 11 marca 2016 r.)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o okoliczności bezsporne, dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach Sądu Okręgowego w Toruniu sygn. I C 2121/10 oraz przesłuchanie stron – dowód przeprowadzony przez Sąd z urzędu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania powoda C. S. i pozwanej K. S.. Zeznania te są jasne, logiczne i konsekwentne oraz znajdują oparcie w pozostałym materiale dowodowym. Sąd nie dał jedynie wiary pozwanej z zakresie w jakim podała że powód utrzymuje się z prac dorywczych i zamieszkuje z konkubiną. Pozwana wiedze tę czerpała ze swoich przypuszczeń i zasłyszanych plotek i w żaden sposób tego nie udowodniła.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty zgromadzone w toku postępowania. Prawdziwość dokumentów nie budziła bowiem wątpliwości i nie była kwestionowana przez strony.

W myśl art. 60 § 2 k.r.o. w przypadku uznania w wyroku rozwodowym jednego z małżonków za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, jeżeli rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego, sąd na żądanie małżonka niewinnego może orzec, że małżonek wyłącznie winny obowiązany jest przyczynić się w odpowiednim zakresie do zaspokojenia potrzeb małżonka niewinnego, chociażby ten nie znajdował się w niedostatku.

Przesłanką tego rozszerzonego obowiązku alimentacyjnego małżonka jest więc ustalenie, że rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego. Ocena natomiast, czy nastąpiło takie pogorszenie, zależy od porównania sytuacji, w jakiej niewinny małżonek znalazł się wskutek orzeczenia rozwodu, z sytuacją, w jakiej znajdowałby się, gdyby rozwodu nie orzeczono i gdyby pożycie małżonków funkcjonowało prawidłowo. Dodać przy tym należy, że zakres obowiązku alimentacyjnego także i w tym przypadku zależy od możliwości zarobkowych i majątkowych małżonka wyłącznie winnego oraz potrzeb uprawnionego tj. małżonka niewinnego. W opinii Sądu przepis art. 60§2 k.r.o. nie daje małżonkowi niewinnemu prawa do równej stopy życiowej z małżonkiem zobowiązanym, lecz daje mu jedynie prawo do bardziej dostatniego życia poprzez przyczynienie się w odpowiednim zakresie do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb, chociażby nie znajdował się w niedostatku. Pojęcie sytuacji materialnej ujmowane jest w doktrynie jako stosunek ilości środków potrzebnych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małżonka niewinnego do tej ilości środków, jakimi małżonek niewinny, przy pełnym wykorzystaniu swych możliwości zarobkowych i majątkowych, rzeczywiście rozporządza. Z kolei pogorszenie sytuacji materialnej może polegać tak na zmniejszeniu ilości środków pozostających do dyspozycji małżonka niewinnego, jak i na zwiększeniu zakresu jego usprawiedliwionych potrzeb.

Pewne skutki prawne zawarcia małżeństwa gasną na skutek rozwodu, jednak inne trwają bez względu na rozwiązanie małżeństwa. W konsekwencji źródłem prawa rozwiedzionego małżonka do otrzymywania środków utrzymania nie jest rozwód, lecz istniejące wcześniej małżeństwo. Obowiązek świadczeń alimentacyjnych po rozwodzie (art. 60 k.r.o.) stanowi kontynuację obowiązku wzajemnej pomocy powstałego przez zawarcie związku małżeńskiego (art. 27 k.r.o.). Przesłanką, od której zależne jest istnienie obowiązku alimentacyjnego małżonka ponoszącego wyłączną winę rozkładu pożycia małżeńskiego, jest spowodowanie przez rozwód istotnego pogorszenia sytuacji materialnej małżonka

niewinnego (art. 60 § 2 kro). Dla oceny, czy warunek przewidziany w tym przepisie został spełniony, istotne jest porównanie każdorazowej sytuacji materialnej małżonka niewinnego z hipotetycznym położeniem, jakie istniałoby, gdyby rozwód nie został w ogóle orzeczony i gdyby małżonkowie kontynuowali pożycie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7.05.1998 r., III CKN 186/98, LexPolonica nr 1629648). Równocześnie zakres obowiązku alimentacyjnego małżonka wyłącznie winnego zależy od jego możliwości zarobkowych i majątkowych.

Zgodnie z treścią art. 138 k.r.o. strony w razie zmiany stosunków mogą żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumie się zaś istotne zwiększenie, zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się lub zmniejszenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, w skutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie lub zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych, a niekiedy nawet ustanie obowiązku alimentacyjnego. Zakres świadczeń wyznaczają natomiast, zgodnie z treścią art. 135 k.r.o., z jednej strony usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, z drugiej zaś rzeczywiste możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Współzależność między tymi dwoma czynnikami wyraża się w tym, że usprawiedliwione potrzeby uprawnionego powinny być zaspokajane w takim zakresie, w jakim pozwalają na to możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Zgodnie z ugruntowanymi poglądami judykatury i doktryny prawniczej zatem dopiero ustalenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, następnie porównanie tych wartości umożliwia ustalenie, czy i w jakim zakresie (w całości bądź w części) potrzeby uprawnionego mogą być zaspokojone przez zobowiązanego.

Alimenty na podstawie art. 60 § 2 k.r.o., inaczej niż w wypadku alimentów zasądzanych na podstawie art. 60 § 1 k.r.o., mogą być przyznane wyłącznie wtedy, gdy pogorszenie sytuacji życiowej małżonka niewinnego jest bezpośrednim wynikiem rozwodu. Poza tym, nie chodzi o jakąkolwiek zmianę sytuacji, lecz jedynie taką, która ma charakter „istotny”. W ocenie Sądu, nie sposób przyjąć istnienia obowiązku alimentacyjnego w sytuacji, gdy poziom życia obojga rozwiedzionych małżonków jest zbliżony.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż w ocenie Sądu nastąpiła istotna zmiana możliwości zarobkowych i majątkowych C. S., która uzasadniała uchylenie obowiązku alimentacyjnego.

Obowiązek alimentacyjny powoda został orzeczony wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 22 marca 2011 r. Podstawą przesądzenia jego istnienia i wymiaru było ustalenie iż C. S. ponosi wyłączną winę rozkładu pożycia, utrzymuje się z renty w wysokości około 1.400,00 zł netto, ma oszczędności w kwocie 10.000,00 zł, posiada ziemię o powierzchni 3,040 m² położoną w J., którą oddał w użytkowanie, jest właścicielem samochodu marki M., rocznik 1996. Sąd Okręgowy odnośnie sytuacji K. S. przyjął, że utrzymuje się ona z renty chorobowej w kwocie 756 zł, ma częściowo niesprawną rękę i nogę, na leki wydaje około 100 zł miesięcznie.

W ocenie Sądu porównanie obecnej sytuacji stron z sytuacją jaka istniałaby gdyby małżeństwo stron nadal trwało prowadzi do wniosku, że na dzień dzisiejszy sytuacja materialna pozwanej jako małżonka niewinnego rozpadu pożycia pogorszyła się, ale nie w sposób istotny. Obie strony osiągają niewysokie dochody, porównywalne co do ich wysokości (powód około 1.000 zł, pozwana około 900 zł). Gdyby małżeństwo nadal trwało, dysponowałiby łącznie kwotą około 1.900 zł. Z tej kwoty musieliby ponosić koszty utrzymania wspólnego domu w J., które z pewnością byłyby wyższe niż utrzymywanie małego mieszkania w G., czy małego drewnianego domku na terenie ogródków działkowych. Jak podawała pozwana w piśmie z 14 stycznia 2011 r. wniesionym w sprawie rozwodowej, samo ogrzanie tego domu pochłaniało w sezonie grzewczym kwotę 3.200,00 zł. Oznacza to średnie miesięczne wydatki na poziomie 266 zł. Na dzień dzisiejszy mogłyby być znacznie wyższe z uwagi na wzrost cen od 2011 r. Łączne wydatki na leki stron to kwota około 240 zł. Po opłaceniu pozostałych opłat związanych z mediami oraz kosztów żywienia, kwota pozostała byłaby niewielka. Obecnie strony żyją na równej stopie. Każdy dysponuje nieruchomością, wystarczającą dla zaspokojenia jego potrzeb mieszkaniowych oraz niewielkim dochodem, wystarczającym jednak na zaspokojenie podstawowych usprawiedliwionych potrzeb.

W ocenie Sądu nastąpiła istotna zmiana stosunków od czasu ostatniego orzeczenia w przedmiocie alimentów. Zmniejszyły się możliwości zarobkowe i majątkowe powoda, zaś nieznacznie zwiększyły się dochody pozwanej. W 2011 r. powód uzyskiwał rentę w wysokości około 1.400,00 zł, a więc o około 400 zł wyższą niż obecna emerytura. Dysponował również większymi o kilka tysięcy złotych oszczędnościami i mógł osiągać dochody z oddania w użytkowanie gruntu w J.. Pozwana natomiast w 2011 r. osiągała dochody o około 150 zł niższe niż obecnie. Obecnie możliwości majątkowe i zarobkowe powoda nie pozwalają mu na płacenie alimentów. Obowiązek alimentacyjny nie może istnieć w sytuacji, gdy jego realizacja może powodować niemożność zaspokojenia własnych usprawiedliwionych potrzeb. Wprawdzie powód posiada obecnie oszczędności w kwocie około 6.000-7.000 zł, ale należy zauważyć że wynikają one z faktu wydatkowania przez niego mniejszej kwoty na zakup własnej nieruchomości po podziale majątku wspólnego. Dużą część dotychczas posiadanych oszczędności powód musiał przeznaczyć na alimentowanie pozwanej przez ostatnie kilka lat.

Obecnie obie strony są w wieku emerytalnym i znajdują się z złej kondycji zdrowotnej. Nie mają możliwości podejmowania prac dorywczych, ani osiągania dochodów z innych źródeł. Jednocześnie należy zaznaczyć, że pogorszenie sytuacji pozwanej związane z jej chorobami i koniecznością wydatkowania kwot na leki nie wynika z orzeczonego rozvodu. Przesłanka ta nie może więc być brana pod uwagę przy ocenie istnienia znacznego pogorszenia sytuacji materialnej. Mogłaby jedynie stanowić przesłankę ustalenia wymiaru obowiązku alimentacyjnego jako usprawiedliwiona potrzeba związana z wydatkami na leki.

Należy zaznaczyć, że w ocenie Sądu pozwana nie wykazała żadnym dowodem aby powód uzyskiwał dochody z prac dorywczych i aby mieszkał z konkubiną, osiągającą dochody z pracy w Niemczech. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pozwanej, skoro powód całkowicie zaprzeczył tym okolicznością. Pozwana twierdziła, że słyszała te informacje od bliżej nieokreślonych osób.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uchylił obowiązek alimentacyjny powoda. Sąd przyjął jako datę uchylenia tego obowiązku dzień wydania wyroku, to jest 21 marca 2016 r. i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. W ocenie Sądu uchylenie obowiązku alimentacyjnego powoda z datą wcześniejszą nie byłoby zgodne z zasadami współzycia społecznego z uwagi na fakt iż pozwana, która znajduje się w dość trudnej sytuacji materialnej uwzględniała kwotę alimentów przy planowanych wydatkach i spożytkowała już uzyskane dotychczas kwoty. Nie bez znaczenia jest również fakt prowadzenia egzekucji komorniczej alimentów.

O kosztach orzeciono po myśli art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył pozwanej kosztami procesu, uznając, że jej sytuacja majątkowa nie pozwalała na poniesienie przez nią tych kosztów.